

5. Лихова С.Я. Загальна характеристика складу кримінального правопорушення «примушування до вступу у шлюб». *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2022. № 3(64). С. 180–185. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.64.16889>

УДК 343.58(043.2)

Майстро Д.М., здобувачка вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ «ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ» (СТ. 299 КК УКРАЇНИ)

Однією з обов'язкових ознак, що характеризує будь-яке кримінальне правопорушення, є те, що воно вчиняється суб'єктом кримінального правопорушення. У Кримінальному кодексі України (далі – КК України) положення щодо цієї обов'язкової ознаки конкретизуються, зокрема, в IV розділі Загальної частини КК України «Особа, яка підлягає кримінальній відповідальності (суб'єкт кримінального правопорушення). Без суб'єкта кримінального правопорушення немає самого кримінального правопорушення. І як зазначає І. Гриненко, навіть якщо вчинюються відповідні суспільно небезпечні діяння особою, яка не досягла віку, з якого настає кримінальна відповідальність, або неосудною, такі діяння не можуть визнаватися кримінальними правопорушеннями, адже відсутня обов'язкова ознака кримінального правопорушення – суб'єкт кримінального правопорушення. У зв'язку з цим слід зазначити, що суб'єкт кримінального правопорушення – це суттєва (обов'язкова/природна) ознака кримінального правопорушення [1, с. 182].

Відповідно до ч.1 ст.18 КК України суб'єктом кримінального правопорушення є фізична осудна особа, яка вчинила кримінальне правопорушення у віці, з якого відповідно до КК України може наставати кримінальна відповідальність. До речі, слід зазначити, що суб'єктом кримінального правопорушення передбаченого диспозицією ст. 299 КК України є фізична осудна особа, яка досягла 14 років [2]. Тобто законодавець вже передбачив спеціального суб'єкта для цього кримінального правопорушення. Хоча в юридичній літературі і розглядалося питання щодо передбачення спеціального суб'єкта, але це більш стосувалося таких його властивостей не як вік, а як професія, вид діяльності і т.д. Наприклад, І. Головка в своїй роботі запропонувала під спеціальним суб'єктом вказаного кримінального правопорушення

розуміти таку особу, яка має додаткові ознаки: пов'язані з порушенням спеціально покладених на неї обов'язків; характеризують роль, положення суб'єкта та його взаємовідносини з твариною: власник, ветеринар, дресирувальник, а також особа, яка порушує правила поводження з тваринами, що використовуються у видовищних заходах, у спорті, при організації дозвілля [3, с. 12].

О. Шуміло в своєму дослідженні визначила: «... на підставі узагальнення матеріалів архівних кримінальних проваджень і кримінальних справ може скластися поверхневе враження, що до кола осіб, які жорстоко поводяться з тваринами, належать винятково матеріально незабезпечені чоловіки, схильні до пияцтва. Як невітно свідчить практика, на лави засуджених потрапляють лише винні у злочинах, вчинених в умовах очевидності – у присутності великої кількості свідків, зізнання самого правопорушника тощо. Саме тому фігурантами кримінальних справ, порушених за ст. 299 КК України, найчастіше стають соціально дезорганізовані особи, які нападпитку вчинили низку злочинів, нескладних у доказуванні – хуліганство, побої, знищення чужого майна тощо, приблизно водночас із жорстоким поводженням з тваринами» [4, с. 82].

На жаль, саме кримінальне правопорушення «Жорстоке поводження з тваринами» в більшості випадків залишається латентним, тому тварини продовжують страждати від рук кривдників. І. Медицький наголошує, «що причинами злочинності в кінцевому результаті є певна система негативних для держави соціальних явищ, що детермінують злочинність як свій наслідок. Під умовами злочинності необхідно розуміти такий комплекс явищ, що самостійно не здатний породжувати злочинність як наслідок, проте, співіснуючи поряд з причинами, він сприяє їм, полегшує їх формування і подальшу реалізацію» [5, с. 21].

Література

1. Гриненко І.О. Ознаки суб'єкта злочину як критерії класифікацій злочинів. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 7. С. 182-187.
2. Кримінальний кодекс України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Головка І.А. Кримінальна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2010. 20 с.
4. Шуміло О.О. Кримінологічна характеристика та запобігання жорстокому поводженню з тваринами: дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.08 / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2016. 206 с.
5. Медицький І.Б. Вплив соціальних факторів на злочинність в умовах становлення незалежної Української держави: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Прикарпатський національний ун-т ім. В.Стефаника. Івано-Франківськ, 2007. 232 с.